

**Procesná zodpovednosť strany za výsledok sporu a povinnosti súdu v
odvolacom konaní podľa ustanovení Civilného sporového poriadku**
***Procedural responsibility of the party for the outcome of the dispute and the
duties of the court in appeal proceedings according to the provisions of the
Code of Civil Procedure***

JUDr. Dalibor Vyhnálik, PhD.

Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva

Ústav súkromného práva

Advokátska kancelária Blaha, Erben & Partneri

Anotácia

Príspevok sa zaberá aplikáciou procesných inštitútov zodpovednosti strany za výsledok súdneho sporu, najmä v kontexte viazanosti odvolacieho súdu odvolacími dôvodmi, či povinnosťou odvolacieho súdu vyjadriť právny názor, ak dospeje k odlišným právnym záverom ako súd prvej inštancie. Uvedené inštitúty procesného práva konfrontujeme s inštitútmi procesného práva podľa predchádzajúcej právnej úpravy (zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok), ako aj so súdnou praxou, ktorá nahliada na procesnú zodpovednosť strany v kontexte požiadavky na určitú kvalitu procesných úkonov strán odlišne.

Annotation

The article deals with the application of the procedural institutions of the party's responsibility for the outcome of the court case, especially in the context of the appellate court being bound by the grounds of appeal, or the appellate court's obligation to express a legal opinion if it reached different legal conclusions than the court of first instance. We confront the aforementioned institutes of procedural law with the institutes of procedural law according to the previous legislation (Act No. 99/1963 Coll. Civil Procedure Code), as well as with judicial practice, which looks at the procedural responsibility of the party differently in the context of the requirement for a certain quality of procedural actions of the parties.

Kľúčové slová

Súdne konanie, zodpovednosť procesnej strany, odvolacie konanie

Key words

Court proceedings, liability of the procedural party, appeal proceeding

Úvod

Základným atribútom právnej istoty podľa článku 2 zákona č. 165/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) je požiadavka predvídateľnosti súdnych rozhodnutí. Tá je zase ontologicky spätá s postulátom, že právne rovnaké (obdobné) prípady sa majú posudzovať rovnako, a rozdielne prípady

rozdielne. To, či ide o rovnakú právnu vec, alebo či táto právna vec vykazuje naopak zjavné diferencie od iných, už rozhodnutých prípadov, je záležitosťou právneho posúdenia súdu reflektovaného v odôvodnení rozhodnutia. Táto paradigma tvorí základnú obsahovú náplň princípu právnej istoty podľa CSP.^[1]

Cieľom prijatia CSP účinného od 2016 bolo zlepšiť vymožitelnosť práva, zrýchliť rozhodovanie súdov. Jedným z nástrojov na dosiahnutie tohto cieľa bolo sprísnenie zodpovednosti procesných strán za výsledok súdneho konania.

V článku sa zameriame na „odlišný“ meter súdnej praxe v otázke „posilnenia“ zodpovednosti strany za výsledok súdneho konania so zameraním na odvolacie konanie, v ktorom sa preskúmava aj otázka aplikácie miery procesnej zodpovednosti strany a aj „udržateľnosť“ záverov rozhodnutí súdov pri aplikácii hmotného práva.

1. Všeobecne k úprave odvolacieho konania

Účelom opravného prostriedku a opravného konania je zákonom predpísaným spôsobom dosiahnuť nápravu právnych alebo skutkových pochybení (alebo oboch skupín týchto pochybení) spravidla prvoinštančného súdu, ku ktorým skutočne alebo domnelo došlo v postupe tohto súdu, pričom tieto pochybenia vyústili do nezákonného (nespravodlivého) rozhodnutia.

Úprava odvolacieho konania, na rozdiel od úpravy konania dovolacieho, nerozlišuje medzi odvolacími dôvodmi a dôvodmi prípustnosti dovolania (tu zjavne najmä preto, že posudzovanie prípustnosti odvolania nie je vecou súdu, ale predmetom pomerne jednoznačnej právnej úpravy, pripúšťajúcej až na pár výnimiek odvolania proti všetkým rozsudkom súdov prvej inštancie a naopak výslovne vymedzené prípady uznesení, napadnuteľných za pomoci opravného prostriedku (v tejto súvislosti porovnaj tiež §§ 355 až 357 CSP). Právna úprava výslovne nezakotvuje aj povinnosť odvolateľa vymedziť uplatnený odvolací dôvod (tu rozumej naplniť konkrétnym obsahom, primeraným okolnostiam konkrétneho prípadu dikciu toho – ktorého písmena § 365 ods. 1 CSP), s ktorou (povinnosťou dovolateľa) úprava dovolacieho konania naopak počíta (v tejto súvislosti porovnaj § 431 ods. 2 a § 432 ods. 2 CSP), ani zákonnú úpravu taxatívneho výpočtu uplatniteľných odvolacích dôvodov nejde korektne interpretovať tak, že by jej zodpovedala (mala byť postačujúcou), či už reprodukcia jednotlivých (resp. za určitých okolností aj všetkých) častí ustanovenia § 365 ods. 1 CSP alebo len odkazy na jednotlivé písmená paragrafu, teda aj bez vecného vymedzenia rámca, v ktorom sa odvolateľ pri svojich úvahách o zaťažení konania pred súdom prvej inštancie určitou nesprávnosťou pohybuje. Aj tu totiž treba vychádzať z „leitmotívu“ rekodifikácie civilného sporového procesu, ktorým je posilnenie zodpovednosti strán sporu za jeho výsledok, spojené s vykázaním súdu do roly mu prináležiacej, teda do roly istého arbitra stojaceho nad stranami, ktorému principiálne neprináleží niektorej strane pomáhať.

Práve preto je nevyhnutné trvať aj na tom, aby odvolateľ úmerne povahe ním uplatneného odvolacieho dôvodu uviedol, v čom konkrétne má spočívať tvrdená a zákonom len v rovine zovšeobecnenia pomenovaná nesprávnosť, (či už týkajúca sa procesných podmienok alebo procesnej stránky veci v širšom slova zmysle, kvality a podloženosti skutkových zistení prípadných dosiaľ nevyužitých a stále využiteľných rezerv v prostriedkoch procesného útoku, resp. obrany alebo právneho posúdenia veci).

Záujem na opačnom výklade by totiž nezodpovedal založeniu civilného sporového procesu na prejednacom princípe, ale znamenal návrat k vyšetrovacej zásade nútiacej súd hľadať všetko, čo môže strane sporu (jednej i druhej bez ohľadu na jej prípadnú nečinnosť) pomôcť.

2. Podmienky prípustnosti odvolania

Odvolanie prípustné je len proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, nikdy nie proti rozhodnutiu súdu druhej inštancie. Druhou skutočnosťou, na ktorú sa viaže prípustnosť odvolania, je forma rozhodnutia. CSP upravuje len dve formy súdnych rozhodnutí – rozsudok a uznesenie. Napriek tejto systematike možno konštatovať, že existuje aj ďalšia forma súdneho rozhodnutia – platobný rozkaz resp. európsky platobný rozkaz, hoci sú upravené v tretej časti CSP s názvom osobitné procesné postupy.

Prípustnosť odvolania je pri jednotlivých formách súdneho rozhodnutia upravená rozdielne. Pri odvolaní voči rozsudku platí princíp všeobecnej prípustnosti odvolania. Znamená to, že odvolanie je prípustné proti každému rozsudku súdu prvej inštancie, a to bez ohľadu na to, čo bolo predmetom konania, aká bola výška predmetu sporu, kto boli strany sporu, aj ako súd rozhodol, to znamená bez ohľadu na to, či žalobe vyhovel alebo ju zamietol. Samozrejme, že za splnenia ďalších objektívnych a subjektívnych podmienok. Takto široko vymedzenú prípustnosť zákon obmedzuje, ale len v prípadoch, ktoré sú taxatívne vypočítané v § 356 CSP.

3. Viazanosť odvolacieho súdu odvolacími dôvodmi a jej výnimky

Podľa § 380 CSP odvolací súd je odvolacími dôvodmi viazaný (odsek 1); na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok, ale prihliadne odvolací súd, aj keď neboli v odvolacích dôvodoch uplatnené (odsek 2).

V odvolacom konaní rovnako ako v konaní dovolacom je síce daná viazanosť odvolacími, resp. dovolacími dôvodmi (tu okrem už vyššie citovaného § 380 ods. 1 CSP porovnaj tiež § 440 CSP), zákonný výpočet odvolacích dôvodov však celkom nezodpovedá obdobnému výpočtu dôvodov dovolacích (v tom smere, že medzi prípustnými odvolacími dôvodmi, sústredenými v jednom ustanovení § 365 ods. 1 CSP sa nachádzajú niektoré prípady zmätočnosti, ktoré sú súčasťou § 420 zákona, o ktorom je reč, okrem nich ale aj nesprávne právne posúdenie veci, významovo zodpovedajúce dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP a napokon – do tretice – i rad iných odvolacích dôvodov, nemajúcich v úprave o dovolacom konaní žiadnu analogickú úpravu). Procesná úprava odvolacieho konania neobsahuje (na rozdiel od úpravy konania dovolacieho) výslovne formulovanú povinnosť odvolateľa na vymedzenie odvolacieho dôvodu – tak, že sa uvedie, v čom spočíva vytýkaná vada (v tejto súv. por. tiež § 431 ods. 2 a § 432 ods. 2 CSP).^[2]

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že a/ neboli splnené procesné podmienky, b/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, c/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, d/ konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, e/ súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, f/ súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, g/ zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie

prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo IV rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Podľa odseku 3 rovnakého zákonného ustanovenia odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa aktuálnej úpravy odvolacieho konania v podmienkach civilného sporového procesu, založenej na princípe neúplnej apelácie je (rovnako ako už aj za účinnosti OSP),^[3] povinnosť odvolateľa v odvolaní vymedziť (sformulovať) dôvody, pre ktoré sa rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za nesprávne, (pre ktoré dôvody zákonodarca už tradične používa pomenovanie „odvolacie dôvody“). Ide o jednu zo zákonných náležitostí odvolania. Odrazom splnenia si takejto povinnosti odvolateľa a vyhodnotenia jeho odvolania odvolacím súdom za vecne prejednatelné (teda bez väd brániacich vecnému vyriešeniu odvolaním nastoleného problému) je potom viazanosť odvolacieho súdu odvolacími dôvodmi, ktorou zásadne treba rozumieť možnosť odvolacieho súdu zaoberať sa v konaní o odvolaní výlučne tými dôvodmi, ktoré odvolateľ v odvolaní uviedol. Jedinou zákonom pripustenou výnimkou z tohto pravidla je prihládanie odvolacím súdom *ex officio* (z tzv. úradnej povinnosti súdu a aj bez namietania odvolaním) na existenciu väd týkajúcich sa procesných podmienok.

Úprava výnimky tu má pritom svoju **logickú príčinu v potrebe zamedzenia stavu, pri ktorom by mal odvolací súd povinnosť ponechať bez povšimnutia aj prípady tých najzávažnejších procesných nedostatkov**, brániacich spravidla vydaniu nielen formálne, ale aj materiálne nespochybniteľného súdneho rozhodnutia, ktoré by následne nadobudlo právoplatnosť a mohlo sa stať aj vykonateľným.

V tomto smere vyvstáva aj otázka, či je potrebné v odvolaní opätovne zopakovať kompletne celú právnu argumentáciu, prípadne, či postačuje v odvolaní na ňu poukázať a stručne vymedziť. Nadmerný rozsah odvolania, nie je žiadúci v kontexte zabezpečenia promptnej a spravodlivej ochrany porušených práv subjektu domáhajúceho sa ochrany.

Treba však rozlišovať medzi dopĺňaním odvolacích dôvodov v zmysle [§ 365](#) ods. 3 CSP a dopĺňaním odvolania o chýbajúce náležitosti v zmysle [§ 373](#) ods. 1 [CSP](#). Kým zmena alebo dopĺňanie odvolacích dôvodov prichádza do úvahy len u odvolania spĺňajúceho túto náležitosť (teda pokiaľ ide o túto náležitosť u tzv. „*bezvadného odvolania*“, ktoré obsahuje odvolacie dôvody), pretože nemožno meniť, resp. dopĺňať (rozširovať) niečo, čo vôbec nie je (porovnaj nálezy ÚS ČR sp. zn. II. ÚS 217/1998,), a to len do uplynutia odvolacej lehoty, doplnenie odvolania o chýbajúce odvolacie dôvody je odstraňovaním vady odvolania. Pre odstraňovanie takejto vady platí, že súd naň nevyzýva ([§ 373](#) ods. 1 veta druhá [CSP](#)). Pre odvolateľa to znamená procesné riziko, že súd prvej inštancie bez toho, aby ho vyzýval na odstránenie uvedenej vady, môže po uplynutí lehoty na podanie odvolania bezodkladne predložiť vec odvolaciemu súdu a ten môže bezodkladne rozhodnúť o odmietnutí odvolania podľa [§ 386](#) písm. d) CSP. Nevyzývanie na odstránenie označenej vady však neznamená, že odvolateľ ju nemôže odstrániť sám z vlastnej iniciatívy, a to prípadne aj po uplynutí lehoty na podanie odvolania do rozhodnutia o odvolaní. Zo žiadneho ustanovenia [CSP](#) totiž nevyplýva zákaz, resp. nemožnosť strany takto postupovať. Neprípustnosť odstránenia vady odvolania z vlastnej iniciatívy **nemožno vyvodiť ani z [§ 365](#) ods. 3 CSP pretože, ako už bolo uvedené, toto ustanovenie na procesnú situáciu vadného odvolania nedopadá**. Viazanosť súdu odvolacími dôvodmi prichádza do úvahy, len keď odvolanie obsahuje odvolacie dôvody, prípadne, ak je vada, spočívajúca v ich absencii, odstránená.^[4] Takýto

právny názor sa môže javiť ako rozporný s princípom zodpovednosti strany za výsledok vlastného konania, nakoľko neprimerane „ospravedlňuje“ pochybenie procesnej strany. Uvedené sa tak javí ako rozporné s „*leitmotívom*“ rekodifikácie civilného sporového procesu, ktorým je posilnenie zodpovednosti strán sporu za jeho výsledok.

Pre odstraňovanie takejto vady platí, že súd naň nevzýva (§ 373 ods. 1 veta druhá CSP). Pre odvolateľa to znamená procesné riziko, že súd prvej inštancie bez toho, aby ho vyzýval na odstránenie uvedenej vady, môže po uplynutí lehoty na podanie odvolania bezodkladne predložiť vec odvolaciemu súdu a ten môže bezodkladne rozhodnúť o odmietnutí odvolania podľa § 386 písm. d) CSP. Nemožno ho vyvodiť ani z ustanovenia § 380 ods. 1 CSP o viazanosti odvolacieho súdu odvolacími dôvodmi, lebo táto viazanosť prichádza do úvahy, len keď odvolanie obsahuje odvolacie dôvody, prípadne, ak je vada, spočívajúca v ich absencii, odstránená.

Aj v čase účinnosti predchádzajúceho procesného predpisu, zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“) Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel vo svojom rozhodnutí z 22. novembra 2005 sp. zn. 1 Cdo 195/2005 k totožným záverom. Najvyšší súd vyjadril právny názor, že lehotu na odvolanie a na rozšírenie rozsahu a dôvodov odvolania (§ 205 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku) nemožno stotožňovať s lehotou na odstránenie väd odvolania. Ak k odstráneniu vady odvolania došlo do rozhodnutia odvolacieho súdu, odvolací súd ho musí (ako bezvadné) preskúmať, pričom nie je rozhodujúce, či k odstráneniu vady došlo po uplynutí lehoty. V čase účinnosti OSP však možno takéto závery považovať za udržateľné, nakoľko vtedajší zákon kládol na strany výrazne menej prísnejšie požiadavky.

Najvyšší súd SR vo svojom aktuálnom rozhodnutí, so sp. zn. 3 Cdo 231/2019 uviedol, že ani ignoráciu námietky premlčania zo strany súdu prvej inštancie nemožno v odvolacom konaní riešiť, pokiaľ na nej odvolateľ v odvolaní „nezotrval“ (**vo svojom odvolaní neuviedol, či na námietke premlčania trvá (ale ani ju nezobral späť).** ^[5] K uvedenému dospel Najvyšší súd SR aj napriek tomu, že sa môže na prvý pohľad javiť, že bolo zjavne zasiahnuté nesprávnym procesným postupom a rozhodnutím a teda došlo k zásadnému porušeniu práva na ochranu základného práva, ktorým je právo „*na riadne odôvodnenie*“ s akcentom na jeho *presvedčivosť* a *predvídateľnosť*. A teda nemožno bez ďalšieho dospieť k záveru, že súd prekročil rámec odvolacích dôvodov, nakoľko zjavne nesprávna aplikácia jednoduchého práva bola v odvolaní skutkovo vymedzená s poukazom na vznesenú námietku premlčania. Samotné tvrdenie strany, či na námietke premlčania trvá, berie ju späť, alebo ju opätovne vznáša so slovami „*vznášam námietku premlčania*“ však odvolateľ vo svojom podanom odvolaní nevymedzil.

Aplikácia procesných noriem, ktorá vedie k procesnému rozhodnutiu, je vo svojej podstate na strane jednej nemeritórnym právnym posúdením, no na strane druhej je aj procesným postupom tak, ako ho predpokladá (§ 420 písm. f) CSP.^[6]

Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú:

- zásah súdu do práva na spravodlivý proces
- nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov.^[7] Pod pojmom „procesný postup“ rozumieme len faktickú, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúcu činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní.^[8] Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

Jednotnou interpretáciou zákona sa totiž zabezpečuje jednota uplatnenia právnej úpravy v rovnakých prípadoch, zvyšuje sa právna istota a subjektom práva sa umožňuje predvídať postup súdu, ktorý právna norma ukladá alebo predvída. Predvídateľnosťou rozhodovania sa naplňuje materiálne chápanie právneho štátu a vylučuje sa priestor pre prípadnú svojvôľu. Požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď, je neodmysliteľnou súčasťou princípu právnej istoty.

Možno si preto položiť otázku, či **práve vyššie uvedené atribúty Najvyšší súd SR nepoprel, tým, že na podklade dovolania zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré bolo založené na tom, že nárok je premlčaný.**

K problematike viazanosti odvolacími dôvodmi sa postavil NS SR prísne v konaní so sp. zn. 3 Cdo 231/2019, kedy vyžaduje, aby procesná strana v postavení odvolateľa v odvolacom konaní na svojom prostriedku procesnej obrany zotrvala, resp. ho v odvolaní zopakovala. V opačnom prípade by odvolací súd nerešpektoval viazanosť odvolacími dôvodmi, obzvlášť v prípade zmeny rozsudku súdu prvej inštanície vo veci samej. Najvyšší súd SR nepovažuje teda za akceptovateľné v takomto prípade nedržanie sa zásady jeho viazanosti odvolacími dôvodmi.

Takýto postup sa môže javiť ako rozporný s právom na prístup k súdu, nakoľko zákon nevyžaduje, aby odvolateľ v odvolaní uviedol, či trvá na uplatnených prostriedkoch procesnej obrany či útoku. Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Samotné právo na prístup k súdu síce ani Ústava SR ani dohovor *expressis verbis* neupravujú, možno ho však implicitne vyvodiť z premisy „ak nie je proces, nemôže byť spravodlivý“. „Bolo by nemysliteľné, aby článok 6 ods. 1 dohovoru detailne popisoval procesné záruky poskytované stranám prebiehajúceho sporu, a aby primárne nechránil to, čo samo osebe umožňuje mať prospech práve z týchto záruk, teda prístup k súdu. Zásady spravodlivosti, verejnosti a rýchlosti súdneho konania totiž nemajú žiadnu hodnotu, ak žiadne konanie neprebíha. Ak zhrnieme tieto vyslovené úvahy, dospejeme k záveru, že právo na prístup k súdu tvorí esenciálny prvok práva na spravodlivý proces.“^[9] Právo na prístup k súdu môže

podliehať rôznym procesnoprávnym obmedzeniam a formalitám, **avšak iba pri zachovaní jeho podstaty a pri rešpektovaní primeranosti obmedzenia, aby nedošlo k odopretiu práva na prístup k súdu do takej miery, že by bol narušený jeho účel.** Okrem uvedených kritérií je nevyhnutné, aby konkrétne obmedzenie sledovalo legitímny cieľ, t.j. aby nebolo svojvoľné. ^[10]

4. Povinnosť odvolacieho súdu vyjadriť právny názor pred rozhodnutím vo veci samej

NS SR v konaní so sp. zn. 3 Cdo 231/2019 v bode 17 vyjadril svoj názor, že je povinnosťou odvolacieho súdu pred rozhodnutím vo veci samej uviesť predbežné právne posúdenie. K odlišnému záveru dospel NS SR vo svojom rozhodnutí so sp. zn. 3Cdo/9/2018. ^[11]

CSP neupravuje povinnosť odvolacieho súdu vyjadriť svoj právny názor k prejednávanej veci. To platí bez ohľadu na to, či právny názor odvolacieho súdu je zhodný alebo odlišný od právneho názoru odvolacieho súdu.

V rámci konania pred súdom prvej inštancie, v záujme najmä zrýchlenia konania a zabráneniu prekvapivých súdnych rozhodnutí CSP výslovne upravilo inštitút a predbežného pojednania sporu. V rámci tohto inštitútu súd zistí splnenie procesných podmienok, prípadne prijme opatrenia na odstránenie nedostatkov a pokúsi sa o zmier. Ak sa spor nepodarí vyriešiť zmierom, súd uloží stranám povinnosti súvisiace s prípravou pojednávania, určí, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, a ktoré sú nesporné, a ktoré dôkazy vykoná, a ktoré nevykoná.

Zároveň ukladá povinnosť uviesť svoje predbežné právne posúdenie veci (pri predbežnom pojednaní sporu alebo na prvom pojednávaní).

Ak tak súd nepostupoval pri predbežnom pojednaní sporu, alebo predbežné pojednanie sporu nenariadil (nakoľko jeho nariadenie je fakultatívne), zákon (ust. § 181 ods. 2 CSP) súdu ukladá uvedené povinnosti splniť na prvom pojednávaní. Predbežné právne posúdenie veci nemôže súd zúžiť iba na zjednodušené konštatovanie, že sa mu na základe obsahu spisu žaloba javí ako dôvodná, prípadne ako čiastočne dôvodná alebo nedôvodná. Je teda povinný subsumovať významné skutkové okolnosti prípadu pod konkrétne hmotnoprávne ustanovenia a prezentovať relevantný právny záver. Predbežný charakter tohto právneho posúdenia neznamena to, že sudca pri svojej úvahe a myšlienkovom postupe nezohľadnil všetky dostupné informácie a jeho konklúzia je z daného hľadiska neúplná alebo nepresná. Predbežnosť právneho posúdenia veci spočíva v tom, že sudca v aktuálnom štádiu procesu objektívne nemohol vychádzať z výsledkov riadneho dokazovania a ku konkrétnemu právnomu záveru dospel síce vyčerpávajúcim argumentačným postupom, ale iba v rámci prípravy pojednávania. Objektívne právo je súd vždy spôsobilý interpretovať (*iura novit curia*), avšak záväzne aplikovať ho môže až na definitívne zistený skutkový stav v procesnom zmysle. ^[12]

Najvyšší súd SR vo svojich rozhodnutiach opakovane upriamuje pozornosť, že cieľom ustanovenia § 181 ods. 2 CSP je zamerať procesnú aktivitu strán na skutočnosti, ktoré sú podľa posúdenia súdu sporné, teda viesť strany už počas konania k tomu, aby dokázali predvídať rozhodnutie súdu. Okrem toho je jeho cieľom zrýchliť a zjednodušiť konanie tak, aby sa nevykonávali zbytočné dôkazy, ktoré súd nepovažuje za dôležité a nevenovala sa pozornosť bezdôvodným skutkovým tvrdeniam, ktoré sú podľa názoru súdu buď nesporné alebo právne bezvýznamné. Porušenie

uvedeného ustanovenia však nelimituje stranu sporu pri realizácii jej procesných práv.^[13] Ak prvoinštančný súd neuviedol stranám sporu počas konania, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré súd považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré nevykoná a taktiež neuviedol svoje predbežné právne posúdenie veci. Opomenutie aplikácie § 181 ods. 2 CSP vydaním rozhodnutia vo veci samej sa konvaliduje. V rozhodnutí o veci samej prvoinštančný súd svoje názory oznámil, a tým zhojil tento procesný nedostatok a prípadné odňatie práva na spravodlivý súdny proces stranám sporu. Preto tento dôvod súdna prax uvedené nepovažuje za dôvod, pre ktorý by bolo potrebné rozsudok prvoinštančného súdu zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie.^[14]

CSP v ustanovení § 382 ukladá odvolaciemu súdu povinnosť v situácii, ak má za to, že na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzvať strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

V konaní so sp. zn. 3Cdo/9/2018 NS SR nesúhlasí s právnym názorom dovolateľa (a teda aj s právnym názorom NS SR v konaní 3 Cdo 231/2019), podľa ktorého má odvolací súd v rámci plnenia si povinnosti podľa § 382 CSP ustanovenie (a-) podľa neho významné a v skoršom konaní nepoužité zasadiť aj do príslušného vecného kontextu. To znamená „vyjadriť právny názor“ teda stranám oznámiť, či prinajmenšom naznačiť, ako takúto úpravu, či už samu osebe alebo v spojení s ďalšími skôr použitými ustanoveniami hodlá aplikovať na konkrétny posudzovaný prípad. Svoj názor o tom, že odvolací súd nemá povinnosť vyjadriť právny názor pred rozhodnutím vo veci samej, založil na tom, že nežiadúcu prekvapivosť totiž zákon spája len s rizikom použitia skôr nepoužitej právnej úpravy bez poskytnutia stranám možnosti argumentovať tiež v smere významnosti (alebo naopak nevýznamnosti) takejto skôr nepoužitej úpravy.

Teda právna úprava **od odvolacieho súdu nevyžaduje** obrazné „odkrytie kariet“ tým, že stranám sporu objasní i dôvody, pre ktoré považuje skôr nepoužitú úpravu za rozhodujúcu, resp. im tiež ozrejmi, (viac či menej detailne), aké je podľa neho správne, teda dostatočne komplexné a na všetky prípadné **otázky pomýšľajúce právne posúdenie veci**. Inými slovami odvolací súd nemá povinnosť vyjadriť svoj právny názor pred rozhodnutím vo veci samej. Takáto úprava má svoju logiku nielen preto, že aj súd prvej inštancie má povinnosť uviesť len predbežné právne posúdenie veci a je zjavne vecou kvality, ucelenosti a objektívnej uspokojivosti prípadnej následnej oponentúry voči takémuto právnemu posúdeniu veci, či ju súd pri konečnom rozhodovaní akceptuje (a od predbežného právneho názoru ustúpi) alebo si naopak svoj názor podrží (v tomto prípade s uzročením o logickom dôsledku takéhoto počínania v podobe odvolania strany, ktorej argumentáciu neprijal).

Záver de lege ferenda

V záujme rýchlosti súdneho konania je najvhodnejšie ak odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, alebo zmení. Dôvodom je tá skutočnosť, že výsledkom rozhodnutia odvolacieho súdu je v takomto prípade právoplatne ukončená vec. V tejto súvislosti sa nám javí ako vhodné, aby v prípade ak odvolací súd „plánuje“ rozhodnutie zmeniť, písomne vyzval strany, že sa majú vyjadriť ku konkrétnym skutkovým a právnym otázkam. Práve v tejto „výzve“ by teda mal byť zachytený, či predznačený právny záver, ku ktorému „zatiaľ“ odvolací súd smeruje. Uvedené by malo za následok vyššiu vymožiteľnosť práva. Dôvodne možno predpokladať, že ak by zamýšľané úvahy odvolacieho súdu

boli „neudržateľné“ strany by vo svojom vyjadrení na to odvolací súd „upozornili“ a aj odvolací súd by dostal „šancu“ svoj predpokladaný záver prehodnotiť. To by viedlo k nižšiemu počtu podávaných mimoriadnych opravných prostriedkov v prípadoch zjavných pochybení odvolacieho súdu.

Použité informačné zdroje

ŠTEVČEK, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2016, 1516 s., ISBN: 9788074006296

SMYČKOVÁ, R., ŠTEVČEK, M., TOMAŠOVIČ, M., KOTRECOVÁ, A. a kol. *Civilný mimosporový poriadok. Komentár*. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2017, 1112 s.

PRÍBELSKÁ, P. *Vplyv kontradiktórnosti v sporovom konaní na dokazovanie v civilnom procese*. In *Justičná revue*, 2008, č. 3, s. 394 – 399, ISSN: 1335 – 6461

Návrh legislatívneho zámeru rekodifikácie civilného práva procesného. Bratislava: Ministerstvo spravodlivosti SR, 2013 Dostupné na internete: <http://www.najpravo.sk/clanky/vsetky-casti-rekodifikacie-civilneho-procesu-su-uz-v-pripomienkovom-konani.html>

ČENTÍK, T. *Negatívna dôkazná teória – pojem a judikatúra*. [online] 2016 [cit. 2017-02-05]. Dostupné na internete: <http://www.ulpianus.sk/blog/negativna-dokazna-teoria-pojem-a-judikatura/>

HORVÁTH, E. – ANDRÁŠIOVÁ, A.: *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Bratislava: Wolters Kluwer s. r. o., 2015. 844 s. ISBN 978-80-8168-318-3

KOTRECOVÁ, A. *Rekodifikácia civilného procesného práva: Dokazovanie*. In *Bulletin slovenskej advokácie*. ISSN 1335-1079, 2016, roč. XXII, č. 11, s. 5 – 7

ŠTEVČEK, M. *Koncepcia civilného procesu v Slovenskej republike*. In *Justičná revue*. ISSN 1335-6461, 2016, roč. 68, č. 4, s. 466 – 478.

SEDLAČKO, F. *Rekodifikácia civilného procesného práva: Dokazovanie*. In *Bulletin slovenskej advokácie*. ISSN 1335-1079, 2016, roč. XXII, č. 11, s. 4 – 5

MAZÁK, J. *Nové občianskoprávne kódexy a právo Európskej únie: Nezabudli sme na základné princípy?*. In *Bulletin slovenskej advokácie*. ISSN 1335-1079, 2016, roč. XXII, č. 3, s. 30 – 35

Kolektív autorov, *Dokazovanie v civilnom a trestnom konaní*, Justičná akadémia, Pezinok, ISBN 978-80-970207-4-3, 2012, s. 90

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/88/2019

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 M Cdo 6/2010

Uznesenie Najvyššieho súdu SR, 3 Cdo 231/2019

Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 6Cdo/119/2018

Rozhodnutia Ústavného súdu SR, sp. zn.: [IV. ÚS 252/2004](#)

Rozhodnutia Ústavného súdu SR, sp. zn.: [I. ÚS 50/2004](#)

Rozhodnutia Ústavného súdu SR, sp. zn.: I. ÚS 97/1997

Rozhodnutia Ústavného súdu SR, sp. zn.: [II. ÚS 3/1997](#)

Rozhodnutia Ústavného súdu SR, sp. zn.: [II. ÚS 251/2003](#)

Rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, sp. zn.: R 129/1999

Rozhodnutia Ústavného súdu SR, sp. zn.: 1 Cdo 6/2014

Rozhodnutia Ústavného súdu SR, sp. zn.: [3 Cdo 38/2015](#)

Rozhodnutia Ústavného súdu SR, sp. zn.: [5 Cdo 201/2011](#)

Rozhodnutia Ústavného súdu SR, sp. zn.: [6 Cdo 90/2012](#)

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. [3Cdo/9/2018](#)

Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. [7Cdo/111/2020](#)

Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. [1Obdo/92/2018](#)

Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. [2Obdo/56/2020](#)

Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 7Cdo/45/2020

Rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. [17Co/7/2017](#)

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 294/2012

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 256/2012

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 MCdo 17/201

Rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica Sp. zn.: 17Co/72/2019

Rozsudok Krajského súdu Trnava 31Cob/81/2019

Uznesenie Ústavného súdu SR z 11. júna 2019, sp. zn. I. ÚS 246/2019

Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn.: 1 Cdo 8/2016, R 3/2017

Rozsudok Krajského súdu Trenčín, 25Co/8/2019

Rozsudok Krajského súdu Trenčín, 5Co/16/2020

Rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica, 17Co/56/2020

Rozsudok Krajského súdu Nitra, 12Co/37/2017

Rozsudok Krajského súdu Nitra, sp. zn. 8Co/194/2018

Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 6 Cdo 157/2010

Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 8Cdo/178/2018

Rozsudok Krajského súdu Nitra, sp. zn. 9Co/79/2020

Nález Ústavného súdu SR, sp. zn. [III. ÚS 408/2016](#)

Nález Ústavného súdu SR, sp. zn. [I. ÚS 276/2016](#)

Nález Ústavného súdu SR, sp. zn. II. ÚS 220/2018

Rozsudok ESĽP zo 4. 6. 2002 vo veci Komanický proti Slovenskej republike, body 45 a 46 rozsudok ESĽP z 13. 1. 2015 vo veci Trančíková proti Slovenskej republike

Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 2Obdo/56/2020

Rozhodnutia ESĽP vo veci Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997 a vo veci Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998

Rozsudok ESĽP zo 4. 6. 2002 vo veci Komanický proti Slovenskej republike

Rozsudok ESĽP z 13. 1. 2015 vo veci Trančíková proti Slovenskej republike

Rozsudok ESĽP vo veci Ashigdane proti Spojenému kráľovstvu z 28.5.1985, sťažnosť č. 8225/78

Poznámky pod čiarou

[1] Števček, M. a kol., Civilný sporový poriadok. Komentár, Praha: C. H. Beck, 2016, ISBN: 9788074006296, s.27

[2] Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3Cdo/247/2018

[3] porovnaj tiež ustanovenia § 205 a § 212 ods. 1 OSP

[4] Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 6Cdo/119/2018

[5] Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3 Cdo 231/2019

[6] Števček, M. a kol., Civilný sporový poriadok. Komentár, Praha: C. H. Beck, 2016, ISBN: 9788074006296, s.1187

[7] Rozhodnutia Ústavného súdu SR, sp. zn.: [IV. ÚS 252/2004](#), [I. ÚS 50/2004](#), I. ÚS 97/1997, [II. ÚS 3/1997](#) a [II. ÚS 251/2003](#)

[8] Rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, sp. zn.: R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, [3 Cdo 38/2015](#), [5 Cdo 201/2011](#), [6 Cdo 90/2012](#)

[9] Rozsudok ESĽP vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21.2.1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35, 36

[10] Rozsudok ESĽP vo veci Ashigdane proti Spojenému kráľovstvu z 28.5.1985, sťažnosť č. 8225/78, bod 58

[11] Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. [3Cdo/9/2018](#) zo dňa 23.01 2019

[12] Števček, M. a kol., Civilný sporový poriadok. Komentár, Praha: C. H. Beck, 2016, ISBN: 9788074006296, s. 670,

[13] Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. [7Cdo/111/2020](#), Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. [1Obdo/92/2018](#), Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. [2Obdo/56/2020](#)

[14] Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 7Cdo/45/2020

Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. [17Co/7/2017](#) z 23. januára 2018